

**Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**

Εισαγωγή στην Οικονομία της Ενέργειας

Μαρία Καρασίμου
Διδάκτορας του
Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
και Μηχανικών Υπολογιστών
(ΤΗΜΜΥ)
Εαρινό Εξάμηνο 2023-24

**Επιλογές του
Καταναλωτή και
Αποφάσεις Ζήτησης**

Τέσσερα βασικά στοιχεία του υποδείγματος επιλογής του καταναλωτή

- α) Οι προτιμήσεις των καταναλωτών και η χρησιμότητα
- β) Το εισόδημα του καταναλωτή
- γ) Οι τιμές στις οποίες μπορούν να αγοραστούν τα αγαθά
- δ) Η υπόθεση συμπεριφοράς ότι οι καταναλωτές είναι ορθολογικοί

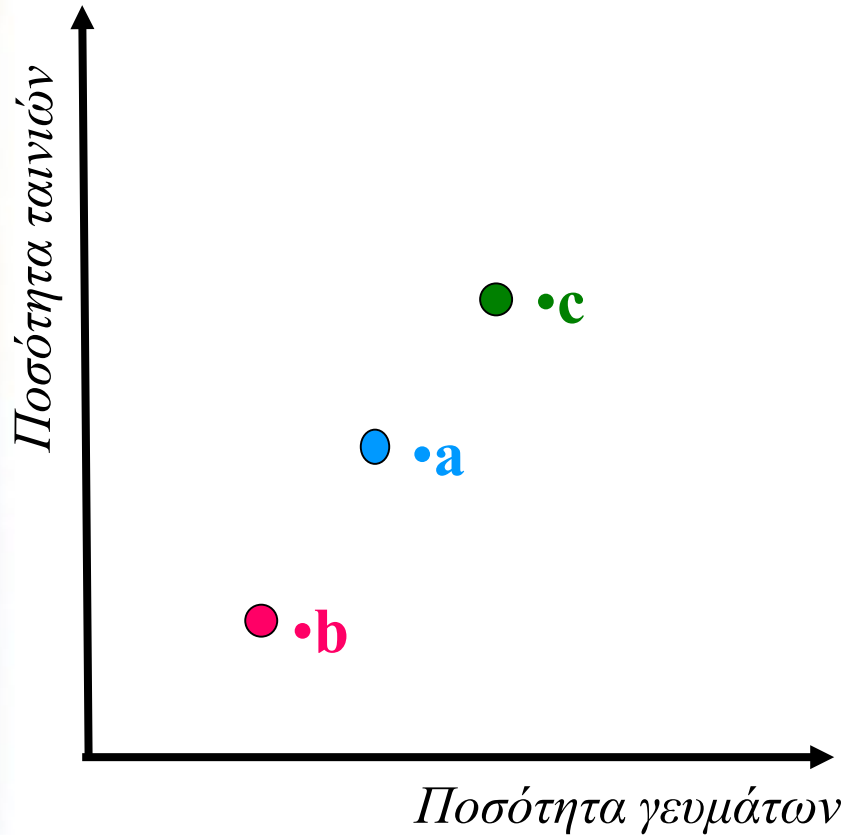

Προτιμήσεις των καταναλωτών και χρησιμότητα

- Η έννοια του συνδυασμού των αγαθών τα οποία ο καταναλωτής θα ήθελε να καταναλώσει
- Ο καταναλωτικός συνδυασμός περιλαμβάνει διαφορετικές ποσότητες συγκεκριμένων αγαθών
- Οι καταναλωτές αποκομίζουν χρησιμότητα από την κατανάλωση των αγαθών

Υποθέτουμε ότι ο συνδυασμός περιέχει διαφορετικές ποσότητες από δύο μόνο αγαθά:

- Ο συνδυασμός a περιέχει 6 ταινίες και 5 γεύματα
- Ο συνδυασμός c περιέχει 4 ταινίες και 2 γεύματα
- Ο συνδυασμός b περιέχει 2 ταινίες και 1 γεύμα

Σε σχέση με το σημείο a:

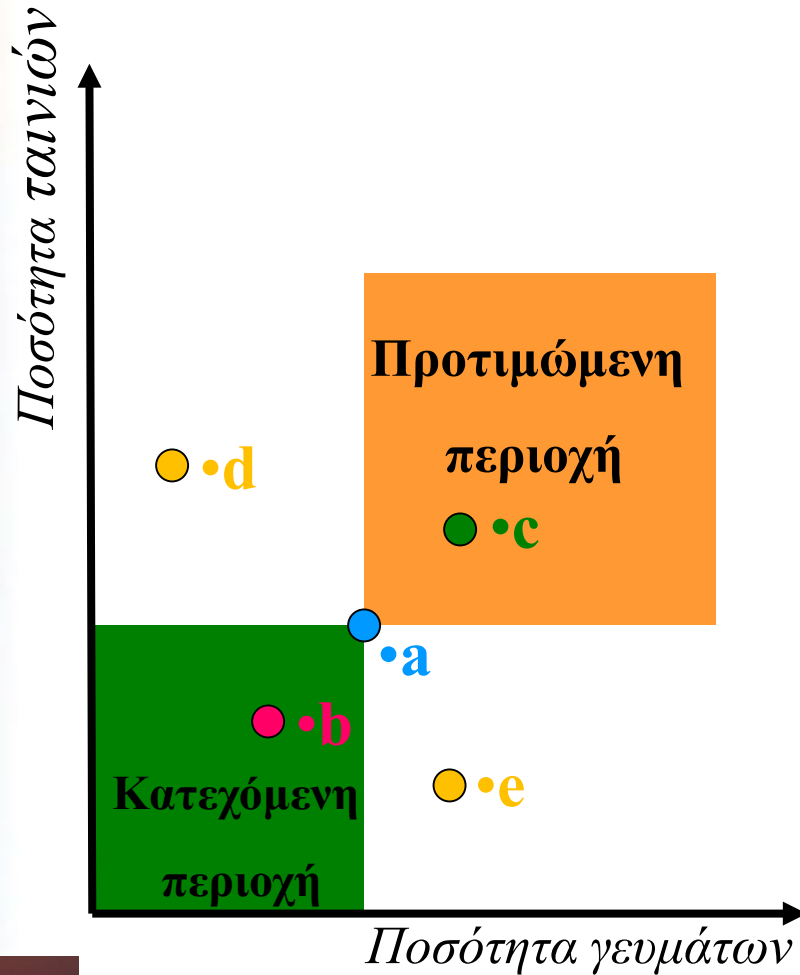
- ο καταναλωτής θα προτιμούσε να βρίσκεται προς το σημείο c,
- αλλά προτιμάει το a από σημεία όπως το b

Άρα ο καταναλωτής θα προτιμήσει ένα συνδυασμό αγαθών από έναν άλλο αν παίρνει μεγαλύτερη χρησιμότητα από τον πρώτο συγκριτικό με το δεύτερο.

Εύλογες υποθέσεις σχετικά με τις προτιμήσεις των καταναλωτών:

- **Πληρότητα:** Ο καταναλωτής μπορεί να κατατάξει διαφορετικούς συνδυασμούς αγαθών ανάλογα με την ικανοποίηση ή τη χρησιμότητά που αντλεί από αυτούς τους συνδυασμούς.
- **Μεταβατικότητα:** Υποθέτουμε ότι η κατάταξη των δυνατών συνδυασμών διέπεται από εσωτερική συνέπεια
- **Ο καταναλωτής προτιμάει τη μεγαλύτερη από την μικρότερη ποσότητα**

Προτιμήσεις των καταναλωτών και χρησιμότητα

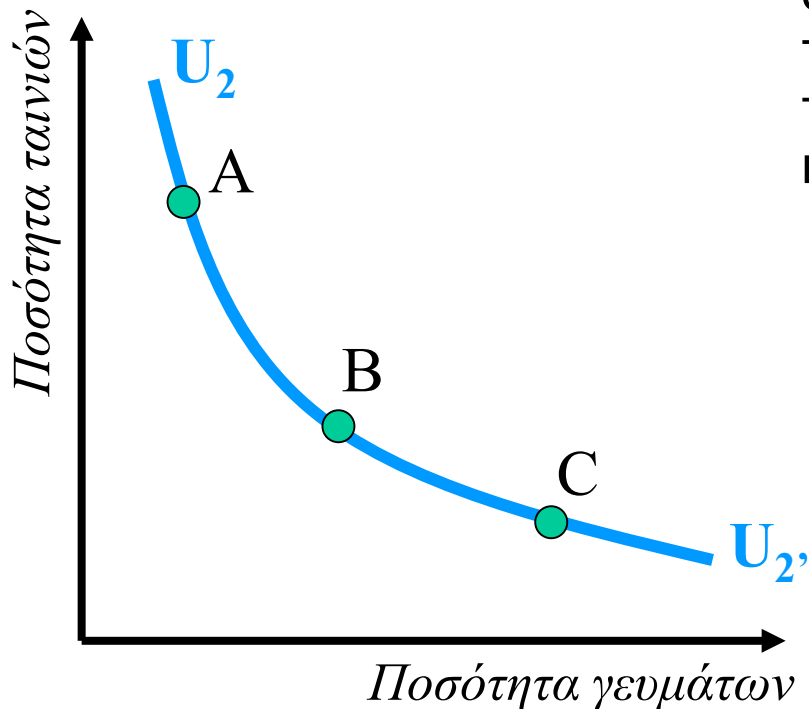

- Το a προτιμάται από όλα τα σημεία της κατεχόμενης περιοχής.
- Αλλά ο καταναλωτής θα προτιμούσε κάθε σημείο της προτιμώμενης περιοχής από το a.
- Σε σημεία όπως το e και το d ο καταναλωτής έχει μεγαλύτερη ποσότητα του ενός αγαθού και μικρότερη του άλλου σε σχέση με το a.

- **Οριακός λόγος υποκατάστασης (ΟΛΥ)** μεταξύ δύο αγαθών μετράει την ποσότητα από το ένα αγαθό που πρέπει να θυσιάσει ο καταναλωτής για να αυξήσει την ποσότητα του άλλου αγαθού κατά μία μονάδα *χωρίς να μεταβληθεί ή συνολική χρησιμότητα*.
- Οι προτιμήσεις των καταναλωτών εμφανίζουν **φθίνοντα οριακό λόγο υποκατάστασης** όταν, προκειμένου να διατηρηθεί σταθερή η χρησιμότητα, θα πρέπει να θυσιάσουν φθίνουσες ποσότητες του ενός αγαθού για να αποκτηθούν διαδοχικά ίσες αυξήσεις της ποσότητας του άλλου αγαθού.

Απεικόνιση των προτιμήσεων με καμπύλης αδιαφορίας

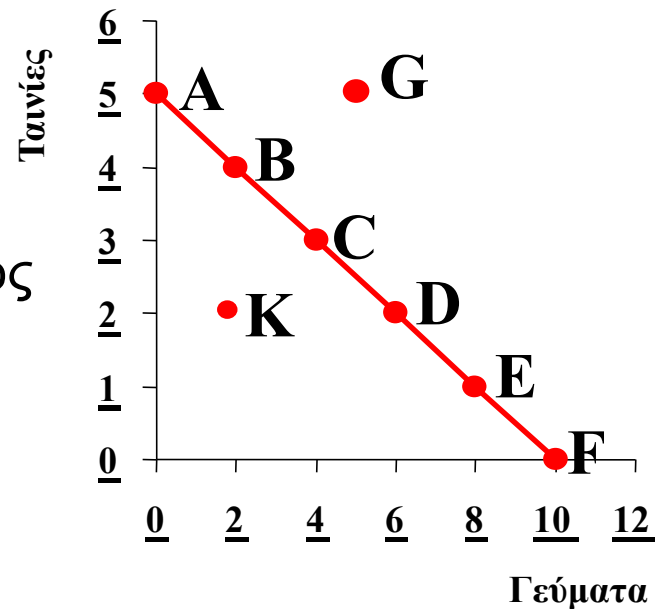
Μια *καμπύλη αδιαφορίας* όπως η $U_2U_{2'}$, δείχνει όλους τους συνδυασμούς που δίνουν την ίδια χρησιμότητα στον καταναλωτή.

- η κλίση της καμπύλης αδιαφορίας είναι αρνητική (λόγω των υποθέσεών μας)

- η καμπύλη αδιαφορίας γίνεται όλο και πιο οριζόντια καθώς προχωράμε προς τα δεξιά

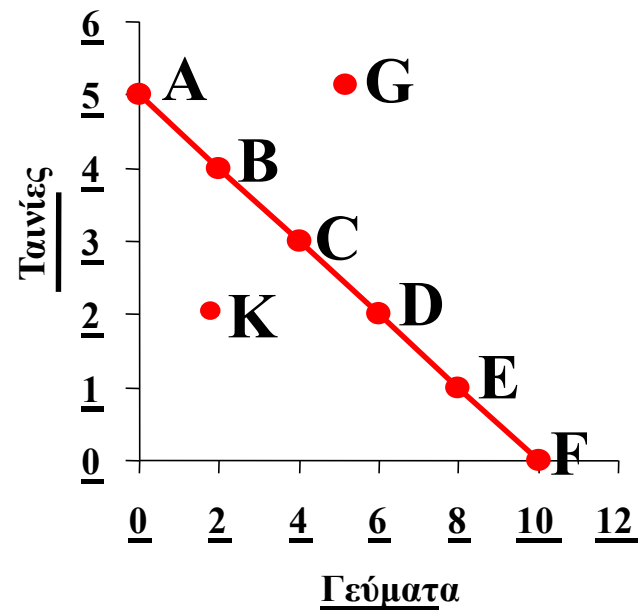
Ο εισοδηματικός περιορισμός

- Ο εισοδηματικός περιορισμός δείχνει τους διαφορετικούς συνδυασμούς αγαθών που μπορεί να αγοράσει ο καταναλωτής.
- Ο εισοδηματικός περιορισμός είναι μία ευθεία γραμμή η οποία συνήθως ονομάζεται γραμμή εισοδήματος
- Η θέση της γραμμής εισοδήματος προσδιορίζεται από τα ακραία της σημεία A και F

Η τιμή των γευμάτων είναι €5,
η τιμή των ταινιών είναι €10.

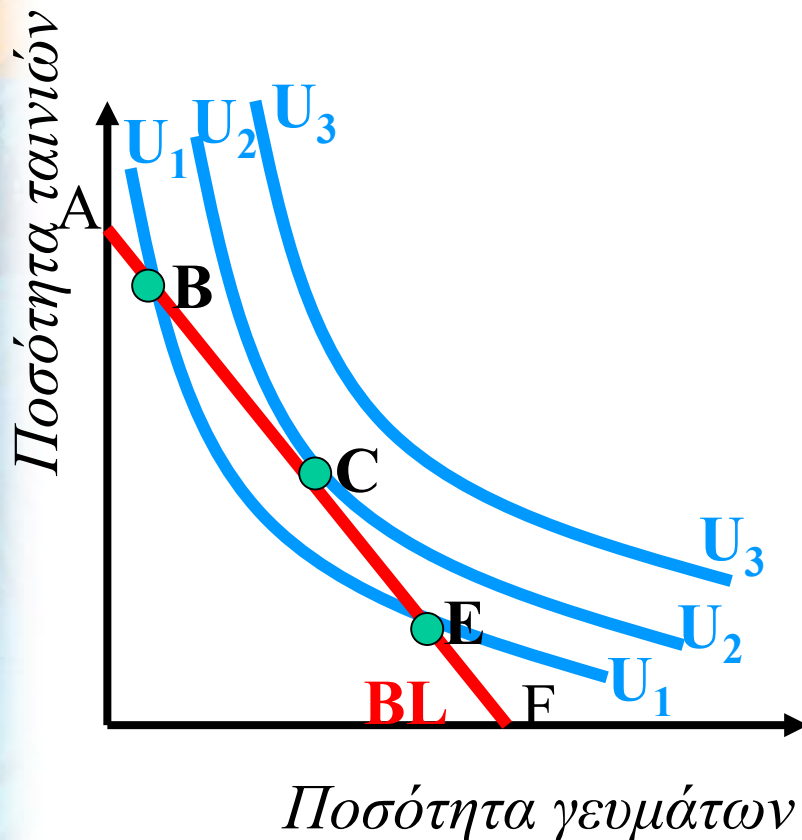
- Έστω ένας σπουδαστής με εισόδημα £50, το οποίο μπορεί να δαπανηθεί για ταινίες και γεύματα
- Το εισόδημα και οι τιμές καθορίζουν τους συνδυασμούς των δύο αγαθών που είναι σε θέση να αγοράσει ο καταναλωτής
- Η γραμμή εισοδηματικού περιορισμού διαχωρίζει τους εφικτούς από τους μη εφικτούς συνδυασμούς

Η τιμή των γευμάτων είναι €5,
η τιμή των ταινιών είναι €10.

Μεγιστοποίηση χρησιμότητας και επιλογές του καταναλωτή

Το σημείο στο οποίο η χρησιμότητα μεγιστοποιείται βρίσκεται αν συνδυάσουμε τις καμπύλες αδιαφορίας (U) με τη γραμμή εισοδηματικού περιορισμού (BL).

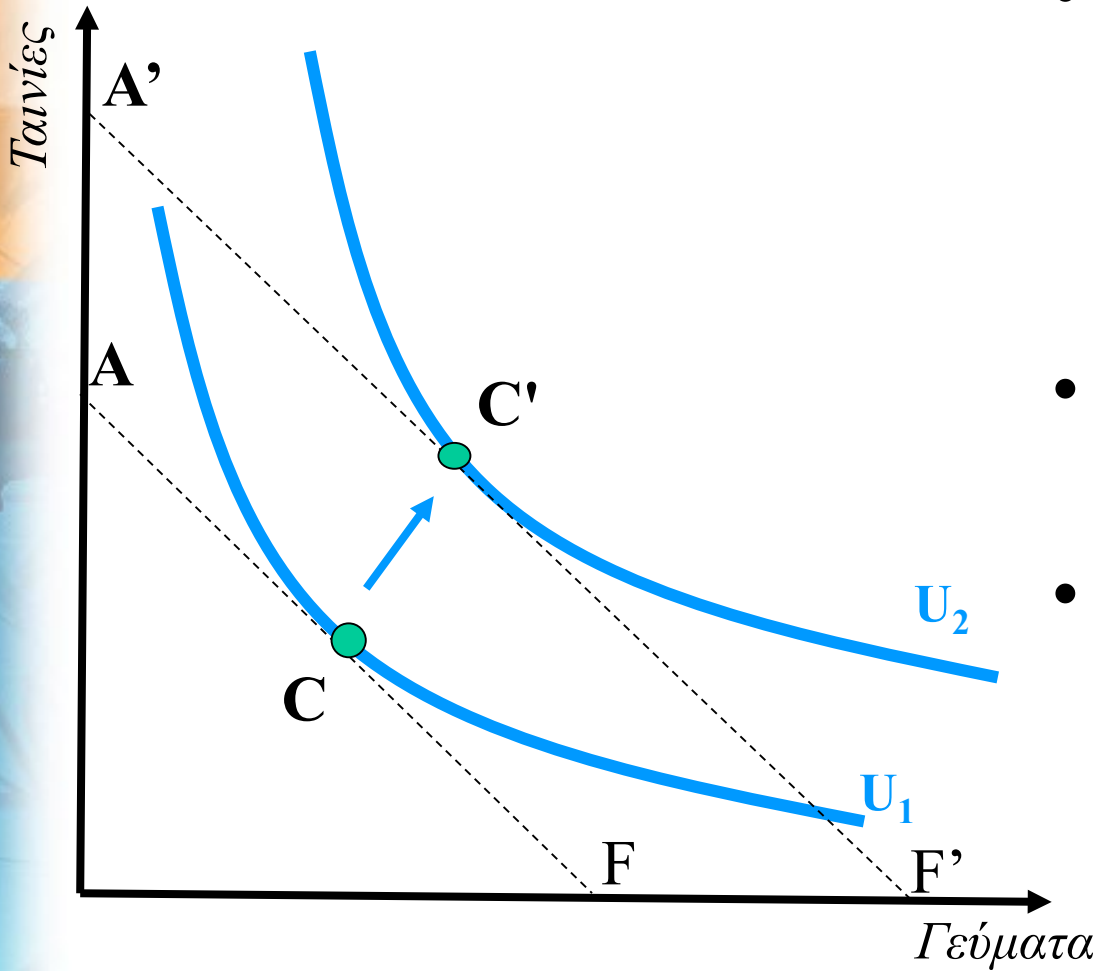

- Το σημείο επιλογής είναι το C όπου ο εισοδηματικός περιορισμός εφάπτεται σε μία καμπύλη αδιαφορίας.
- Τα σημεία B και E είναι επίσης εφικτά, αλλά δίνουν μικρότερη χρησιμότητα, καθώς βρίσκονται σε χαμηλότερη καμπύλη αδιαφορίας.

Προσαρμογή στις μεταβολές του εισοδήματος

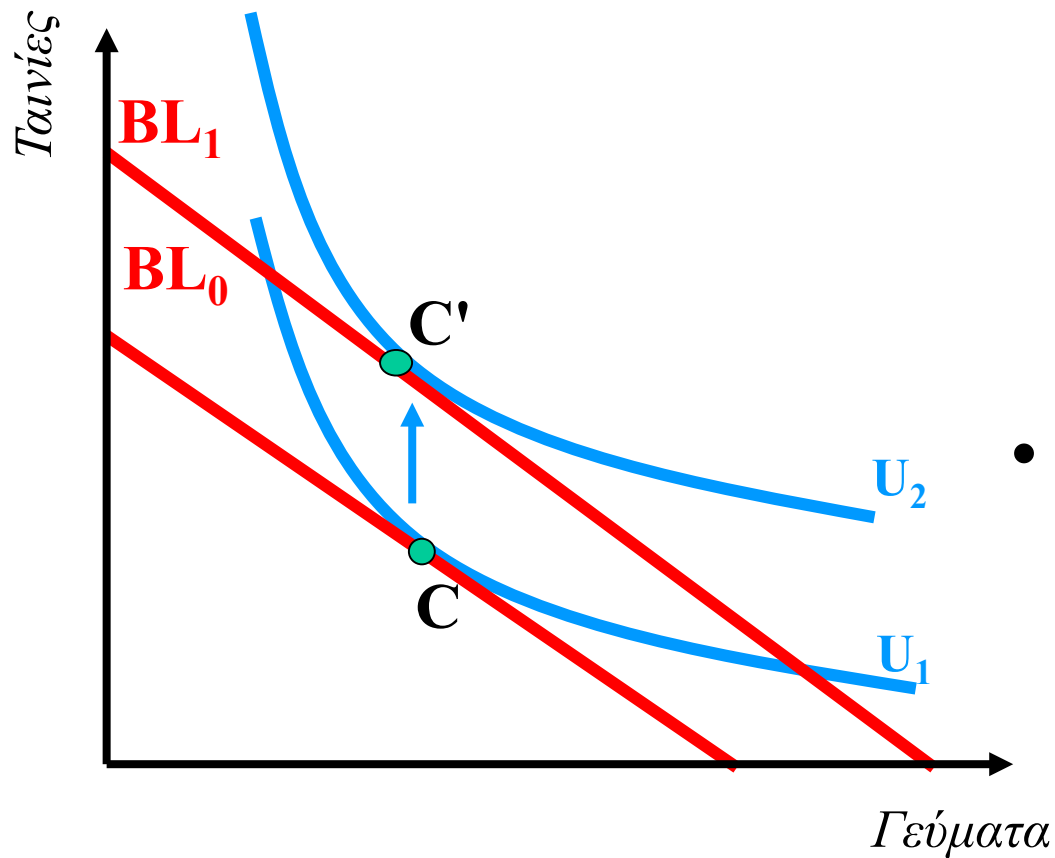
- Μια αλλαγή στο εισόδημα του καταναλωτή μετατοπίζει τη γραμμή εισοδηματικού περιορισμού, χωρίς όμως να αλλάξει την κλίση της.
- Η μεταβολή που θα προκληθεί στην επιλογή του καταναλωτή θα εξαρτηθεί από τη φύση των δύο αγαθών.

Κανονικά αγαθά

- Η αύξηση του εισοδήματος προκαλεί την παράλληλη μετατόπιση της γραμμής εισοδήματος
- Η κλίση παραμένει ίδια αφού οι τιμές δεν έχουν αλλάξει
- Όταν και τα δύο αγαθά είναι **κανονικά**, η αύξηση του εισοδήματος οδηγεί στο νέο σημείο επιλογής C' και η ζητούμενη ποσότητα και των δύο αγαθών αυξάνεται.

Ένα κατώτερο αγαθό και ένα κανονικό αγαθό

- Όταν τα γεύματα είναι **κατώτερο αγαθό**, η αύξηση του εισοδήματος οδηγεί τον καταναλωτή από το σημείο C στο σημείο C' .
- Η ποσότητα των γευμάτων μειώνεται και η ποσότητα των ταινιών αυξάνεται.

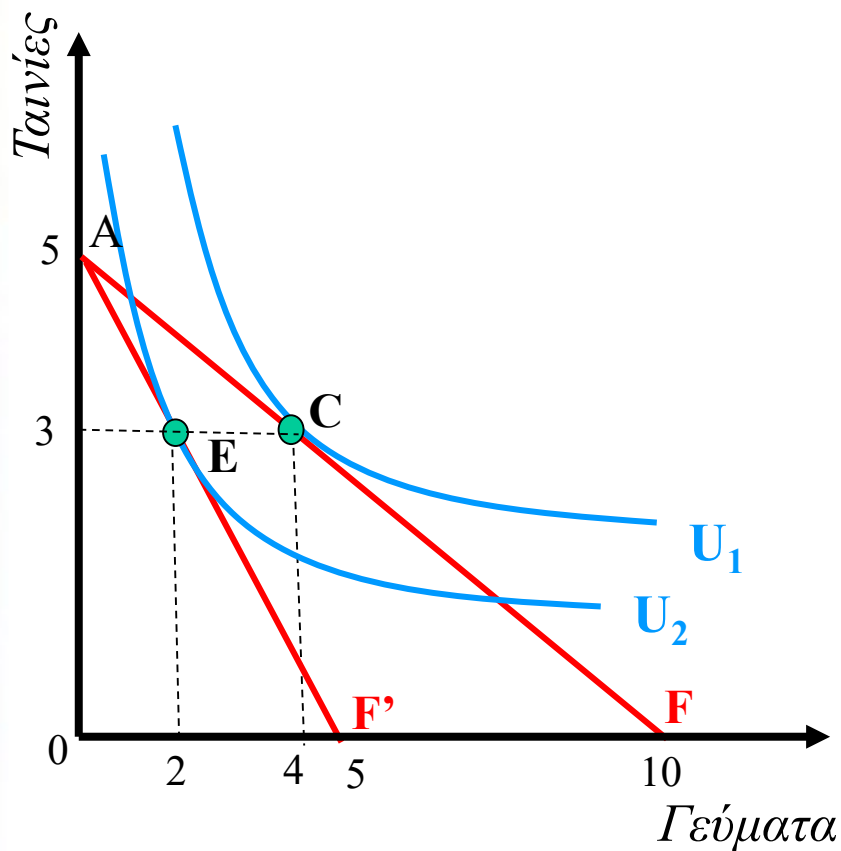
Προσαρμογή στις μεταβολές της τιμής

Μια αύξηση στην τιμή ενός αγαθού μετατοπίζει τον εισοδηματικό περιορισμό αλλάζοντας την κλίση του, η οποία αντανακλά τις σχετικές τιμές.

Ας αναφέρουμε ένα παράδειγμα με την αύξηση της τιμής των γευμάτων από 5€ σε 10€

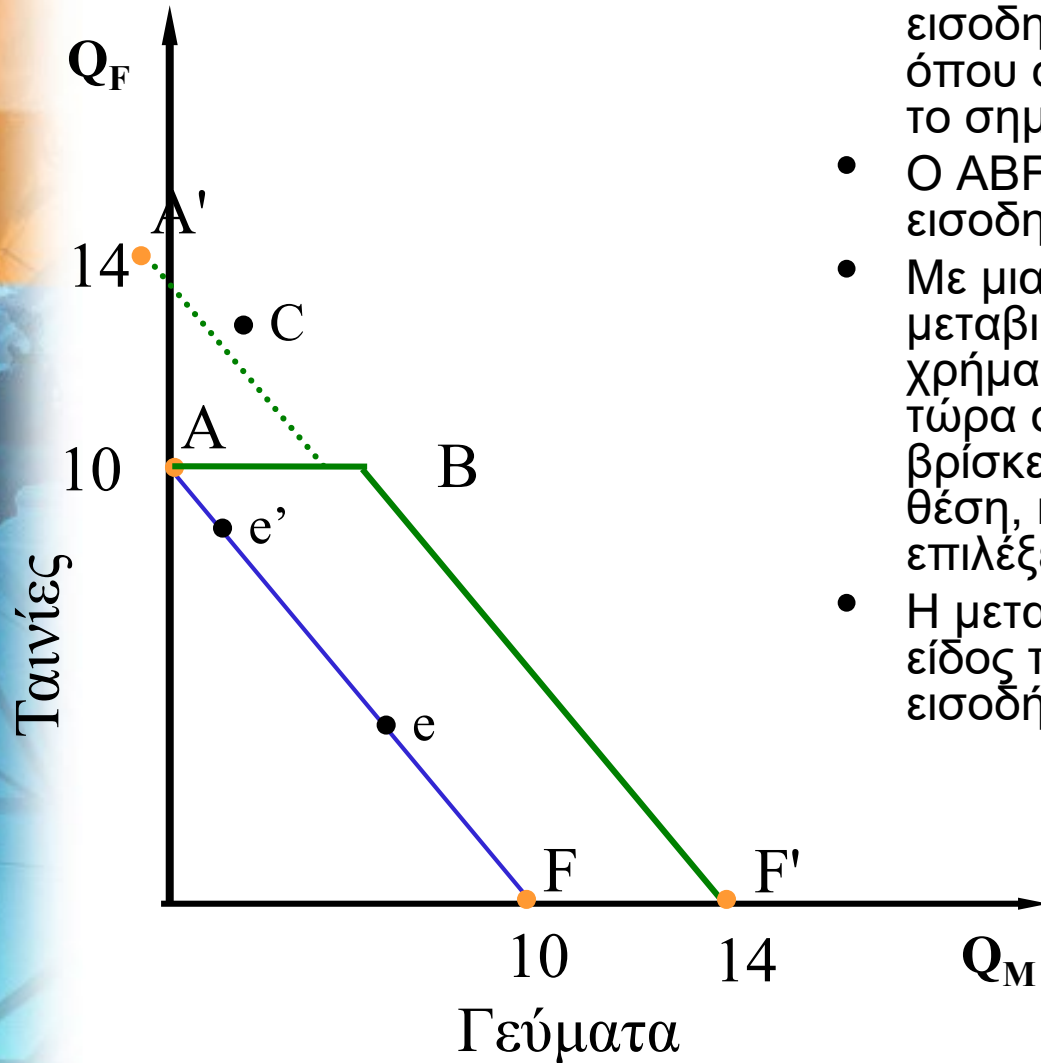
Οι μεταβολές της τιμής και η γραμμή εισοδήματος

- Η αύξηση της τιμής μειώνει την αγοραστική δύναμη.
- Καθώς η τιμή των γευμάτων αυξάνεται, ο καταναλωτής μετακινείται από το C στο E .
- Το τελικό αποτέλεσμα είναι η μείωση της ζητούμενης ποσότητας γευμάτων.
- Η γραμμή εισοδήματος περιστρέφεται γύρω από το σημείο A στο οποίο ο αριθμός των γευμάτων είναι μηδέν.
- Το βιοτικό επίπεδο του καταναλωτή πέφτει

Μεταβατικές πληρωμές σε χρήμα και σε είδος

- Οι μεταβατικές πληρωμές είναι πληρωμές που πραγματοποιούν συνήθως οι κυβερνήσεις για τις οποίες οι δικαιούχοι δεν προσφέρουν αντίστοιχη υπηρεσία.
- Οι μεταβατικές πληρωμές σε είδος είναι η δωρεάν προσφορά ενός αγαθού ή μίας υπηρεσίας

- Ο AF είναι ο αρχικός εισοδηματικός περιορισμός, όπου ο καταναλωτής επιλέγει το σημείο e .
- Ο ABF' είναι ο νέος εισοδηματικός περιορισμός.
- Με μια ισοδύναμη μεταβαστική πληρωμή σε χρήμα, ο περιορισμός είναι τώρα ο $A'BF'$. Ο καταναλωτής βρίσκεται τώρα σε καλύτερη θέση, καθώς μπορεί να επιλέξει το σημείο C .
- Η μεταβατική πληρωμή σε είδος περιορίζει τη γραμμή εισοδήματος στην ABF' .